اۆتونومیالی رایوندىق حالىق قۇرىلتایی تۇراقتی كومیتەتىنىڭ قىزمەتىنەن بایاندىما

(باسی 2 ـ بەتتە)

ئونىم ساپاسىنىڭ جوعارىلاۋىن جەبەدی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ اۆىلدىق، ۇلتىق اۆىلدىق، قالاشىق حالىق قۇرىلتایلارىنىڭ قىزمەت ەرەجەسىنە وزگەرىس ەنگىزىپ، اۆىل ـ قالاشىق حالىق قۇرىلتایلارىنىڭ قىزمەتىن ارناعا ئتۇسىرىپ، ىلگەرىلەتىپ، نەگىزگی ساتىنىڭ اكمیات قۇرىلىسىن كۇشەیتەتی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ بایلىق سالىعىنىڭ ناقتی ۇیلەسىمدی سالىق مولشەری، ەسەپتەۋ، الۋ ئتاسىلی جانە سالىقتی كەمەیتۋ، كەشىرۋ ئادىسی جوننەدە قارار شعارىپ، بایلىقتی ۇنەمدەپ شوعىرلی پایدالانۋدی جانە ەكولوگیالىق ورتانی قورعاۋدی جەبەدی. پروكۇرورلىق الەۋمەتتىك یگىلىك ارنز ـ شاعىم قىزمەتىن كۇشەیتۋ جوننەدەگی قارارىدی شعارىپ، شینجیاڭنىڭ ئىس جۇزىندەگىمەن ۇشتاسترىپ، الەۋمەتتىك یگىلىك ارنز ـ شاعىم كولەمىن كەڭەیتىپ، ەمىلەكەت مۇددەسی مەن قوعامدىق الەۋمەتتىك مۇددەنی ئادىلیالىق قورعاۋ مەحانیزمىن اقاۋسىزداندىردی. "تومەنگە بەرۋ، باسقارۋ، قىزمەت وتەۋ" رەفورماسىن تەرەڭدەتۋ قاجەتتىنە ۇیلەسىپ، جەرگىلىكتی 12 زاڭ ەرەجەنی جیناپ شوعىرلی وزگەرىس ەنگىزدی.

اۆتونومیالی رایونىنىڭ ۇلتتار ىنتىماعی، العاباسارلىعندا ۇلگىلی رایون قۇرۋ ەرەجەسىن جاساۋ 3 ـ رەتكی ورتالىقتىڭ شینجیاڭ قىزمەتی جوننەدەگی اڭگىمە ئماجلىسىنىڭ رۇحىن دایەكتىلەندىرۋدەگی، تیاناقتاندىرۋداعی ماڭزدی شارا، ول ــ جۇڭحۇا ۇلتی ورتاق تۇلعا تانىمىن سومداۋ، ئارقایسی ۇلتتىڭ كەڭىنەن ارالاسۋىن، جان ـ جاقتی دىشتەسۋىن، دىشكەرلەي توعىسۋىن جەبەۋ، ۇلتتاردىڭ ۇلی ىنتىماعىن ۇزدىكسىز بەكەمدەۋ، شینجیاڭنىڭ بایاندی تىنىشتىعىنىڭ بۇقارالىق نەگىزىن بەكەمدەۋ جوننەن كەلەلی مانگە یە. وسی رەتكی قۇرىلتایدا قاراپ شعۇعا تاپسىرىلعان ەرەجە جوباسىنا ئتۇرلی جاقتاردان پىكىر الىپ، قایتا ـ قایتا وزگەرىس ەنگىزۇ ارقلی قۇنتتاپ ەگجەي ـ تەگجەیلىلەندىردی. بارلىق ۇاكلەدەردىڭ مۇقیات قاراپ شعىپ، وسی ئبىر ماڭزدی زاڭ ەرەجە شعارۋ مىندەتىن، ئسوزسز، ئساتتی ورىندایتىندىعىنا سەنەمىز.

ەكىنشی، زاڭ ەرەجە شعارۋ قابىلەتی ورەسىن تىگىنان جوعارىلاتتی. پارتیانىڭ زاڭ شعارۋ قىزمەتىنە باسشىلىعىنان جازباي، حالىق قۇرىلتایىنىڭ زاڭ شعارۋ قىزمەتىندەگی باستاماشىلدىق رولىن ساۋلەلەندىرىپ، ماڭزدی زاڭ ەرەجەلەر جوباسىن حالىق قۇرىلتایىنىڭ ارناۋلی كومیتەتتەری، تۇراقتی كومیتەتتىڭ قىزمەت قۇرىلمدارى باس بولىپ ازىرلەپ قاتىسىتی تاراۋلارمەن بىرگە زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتی ارناۋلی القاسىن ۇیمداستىرىپ، جاسالعان زاڭ ەرەجەلەردە پارتیانىڭ قۇتاتىماسى ایگىلەنۋىنە، نەگىزگی زاڭعا، زاڭدارعا ۇیلەسۋىنە، حالقتىڭ قولداپ ـ قۇتاتاۋىنا یە بولۋىنا شنایی كەپىلدىك ەتتی. نەگىزگی ساتىعا دىشكەرىلەۋدی، زاڭ جوننەدە حالقتان پىكىر الۋدی زاڭ ەرەجە شعارۋ ساپاسىن جوعارىلاتۋدىڭ شەشۋشی بۇىنى ەتۋگە تاباندی بولىپ، تەكسەرىپ ـ زەرتتەۋدی زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتىنىڭ بۇكىل بارىسىنا ساباقتاستىرىپ، پىكىرلەردی، ۇسىنىستاردی كەڭىنەن تىڭداپ، زاڭ ەرەجە شعارۋ جوننەدە ورتاق تانىمدی بارىنشا شوعىرلاندىردی. نەگىزگی ساتی زاڭ ەرەجە شعارۋ بایلانىس تۇىنىندەرى قۇرىلىسىن كۇشەیتىپ، ئتۇزىم ورناتىپ، قىزمەتتی ارناعا ئتۇسىرىپ، نەگىزگی ساتىدان زاڭ ەرەجە شعارۋ جوننەدەگی پىكىرلەر مەن حالىق جۇرتشىلعىنىڭ وین جیناقتاپ، زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتىندە اناعۇرلىم جاقسی تۇردە، جۇرتشىلقپەن جاناسۋدی، حالىق جاعدایىن تەكسەرۋدی، حالقىڭ اقىل ـ پاراساتىن شوعىرلاندىرۋدی ىلگەرىلەتتی. زاڭ ەرەجە شعارۋدا ماماندارداىڭ كەڭەس بەرۋ رولىن جاقسی ساۋلەلەندىرىپ، زاڭ ەرەجە شعارۋ شەشىمدەرىن كەمەلدەندىرۋ، زاڭ ەرەجە شعارۋ ساپاسىن جوعارىلاتۋ ئۇشىن اقىل ـ پاراسات جاعىنان قولداۋ كورسەتتی. زاڭ ەرەجە شعارۋدان بۇرىنعی، زاڭ ەرەجە شعارۋ بارىسندا، زاڭ ەرەجە شعارۋدان كەیىنگی باعالاۋ قىزمەتىن كۇشەیتىپ، زاڭ ەرەجە شعارۋدا كەڭەس بەرەتىن ماماندارداى زاڭ ەرەجە شعارعاننان كەیىنگی باعالاۋعا تۇڭعىش رەت ۇیىمداستىردی. جەرگىلىكتی زاڭ ەرەجە شعارۋدا بیىكتۇان مەن جەرگىلىكتی ورىن سەلبەسپە سناق جۇرگىزىپ، وڭىرلەردىڭ سایكەسپە زاڭ ەرەجە شعارۋدىڭ ىلگەرىلەتتی. ئتۇرلی شارالاردی بىردەي قولدانىپ، زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتی قوسىن قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتىپ، جاڭا داۋىردەگی جەرگىلىكتی زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتىن تىڭعىلىقتی ىستەۋ ئۇشىن دارىندىلار قاتاماماسىزدىعىن ازىرلەدی.

ئۇشىنشی، ەستەلىككە الىپ، تەكسەرۋ قىزمەتىندە تىڭ قادام تاستادی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ ئار دارەجەلی حالىق قۇرىلتایی تۇراقتی كومیتەتتەرىنىڭ ولشەمدی حۇجاتتاردی ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ ەرەجەسىنە وزگەرىس ەنگىزىپ، ۇكمەتتىڭ، باقلاۋ ـ تەكسەرۋ كومیتەتىنىڭ، سوت مەكەمەسىنىڭ، حالىق پروكۇراتۋراسىنىڭ جانە بیىكتۇاننىڭ ولشەمدی حۇجاتتارىن تۇتاستاي ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ كولەمىنە ەنگىزىپ، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋدی ۇلاستىرۋ نقپالداستىق مەحانیزمى مەن قىزمەت ئتارتىبىن ارناعا ئتۇسىرىپ، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ قىزمەتىنىڭ تۇزىمدەنۋىن، عىلمیلانۋىن ىلگەرىلەتتی. ەستەلىككە الۋ نەگىز، تەكسەرۋ ۇیتقی دەگەنگە تاباندی بولىپ، "حۇجات بولسا، ئسوزسز، ەستەلىككە الۋ، ەستەلىككە النعانىن، ئسوزسز، تەكسەرۋ، قاتەلىك بولسا، ئسوزسز، تۇزەتۋ" تالابىن تیاناقتاندىرىپ، نەگىزگی زاڭنىڭ، زاڭدارداىڭ بەلگىلەمەلەرىنە جانە ونىڭ رۇحىنا قایشی، ۇیلەسپەیتىن، سایكەسپەیتىن ولشەمدی حۇجاتتاردی باتىل تۇزەتىپ، ەملەكەتتىڭ زاڭمەن جونگە سالۋ بىرلىگىن قورعاۋدی. پارتیانىڭ شەشىمدەرىن، ورنالاستىرۋلارىن ارقاۋ ەتىپ، ارناۋلی تەكسەرۋ تەبىنىن كۇشەیتىپ، ازاماتتىق زاڭنامانى سیاقتی سالادعی جەرگىلىكتی زاڭ ەرەجەلەردی، ولشەمدی حۇجاتتاردی شوعىرلی اداقتاپ، زاڭ ەرەجە شعارۋداىڭ، وزگەرىس ەنگىزۋداىڭ، كۇشىنەن قالدىرۋداىڭ، تۇسىنىك جاساۋداىڭ "سوڭعى جۇمىستارىن" تىڭعىلىقتى ىستەپ، زاڭ جۇىەسىنىڭ تۇلعالىق ونىمدىلىگىن ئتىپتى دە جاقسی ساۋلەلەندىردی. ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ ینفورماتسیا تەكشەسىن ایماقتارعا، وبلىستارعا، قالالارعا، اۋدان ـ قالالارعا، رایوندارعا دەیىن كەڭەیتۋدی ىلگەرىلەتىپ، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ قىزمەتى قابىلەتی مەن ورەسىن جوعارىلاتتی. تۇراقتی كومیتەت ولشەمدی حۇجاتتاردی ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ قىزمەتى مالەتىن تۇڭعىش رەت تىڭدادی، قارادی.

ئتورتىنشی، زاڭ ەرەجەلەردی تەكسەرىپ بەكتۇ قىزمەتىندە تىڭ ىلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتتی. رایونعا بولىنگەن قالالاردىڭ، اۆتونومیالی وبلىستاردىڭ، اۆتونومیالی اۋداندارداىڭ زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتىنە جەتەكشىلىكتی كۇشەیتىپ، رایونمىزداىڭ جەرگىلىكتی زاڭ ەرەجە شعارۋ تۇلعالىق ساپاسىن جوعارىلاتۋعا كۇش سالىپ، زاڭمەن جونگە سالۋ شینجیاڭ قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتتی. جىلدىق بەكتۇگە جولداناتىن زاڭ ەرەجە قىزمەتى جوسپارىن جاساپ، تەكسەرىپ بەكتۇ قىزمەتىن علمي، ئتارتىپتى ورىستەتتی. وتكەلدی الدىعا جىلجىتۋعا تاباندی بولىپ، بەكتۇگە جولداناتىن ماڭزدی زاڭ ەرەجەلەردی الدىمەن ىستەپ، وعان جەتەكشىلىكتی كۇشەیتىپ، سول جەردە تەكسەرىپ ـ زەرتتەپ، ماسەلەنی زاڭ ەرەجەنی تەكسەرىپ بەكتىتىرۋدەن بۇرىن شەشتی. تەكسەرىپ بەكتۇگە جولداناتىن زاڭ ەرەجەلەردىڭ زاڭدی بولۋ سیپاتىن تەكسەرۋدی قاتاڭ ورىستەتىپ، "زاڭ شعارۋداعی ادەیی جول بەرۋدی" ادا ـ كۇدە تیدی.

ئۇشىنشی، باس نسانانی بۇلجىتپاي مەقتی یگەرىپ، باقلاۋ قىزمەتىنىڭ تۇراقتىلعىن جانە ونىمدىلگىن اناعۇرلىم كۇشەیتتی

تۇراقتی كومیتەت پارتیانىڭ باسشىلىعىنان جازباي، جاڭا داۋىردەگی پارتیانىڭ شینجیاڭدی جونگە سالۋ جالپی جوباسىن دایەكتىلەندىرۋدی، تیاناقتاندىرۋدی ارقاۋ ەتىپ، ورنىقتىلىقتی قورعاۋ، ۇلت، ئدىن، ەكونومیكا، حالىق تۇرمىسی، ەكولوگیالىق قورشاعان ورتانی قورعاۋ سیاقتی جاقتارداعی باقلاۋ تۇىىندەرىن كورنەكتىلەندىرىپ، كوپ ئتۇرلی باقلاۋ ئتاسىلىن جان ـ جاقتی پایدالانىپ، باقلاۋ قىزمەتی مەحانیزمىنىڭ ئادىس ـ شاراسىندا جاڭالىق اشىپ، باقلاۋ قىزمەتىنىڭ علمیلىعی مەن باعىتتاماللىعىن كۇن سایىن كۇشەیتىپ، وبیەكتیۋتىگىن جانە بەدەلىن كۇن سایىن جوعارىلاتىپ، باقلاۋ قىزمەتىنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن بایاندی تىنىشتىق باس نسانانىڭ جۇزەگە اسىرۋ بارىسىنداعی قىزمەت وتەۋ، قاماتماماسىز ەتۋ رولىن ئتىپتى دە جاقسی ساۋلەلەندىردی.

ئبىرىنشی، نەگىزگی زاڭدی، زاڭداردی ۇگىتتەۋ، اتقارۋ پارەندی، ئونىمدی بولدی. نەگىزگی زاڭدی ئتۇبىرلی قىمىل ولشەمی ەتۋدەن جازباي، نەگىزگی زاڭ رۇحىن ساۋلەلەندىرىپ، نەگىزگی زاڭنىڭ بەدەلىن قورعاپ، نەگىزگی زاڭنىڭ ابىروین ساقتادی. نەگىزگی زاڭ، زاڭدار ۇگىتىن كۇشەیتىپ، ەملەكەتتىڭ نەگىزگی زاڭ كۇنی جانە اۆتونومیالی رایونىنىڭ نەگىزگی زاڭ، زاڭدار ۇگىت ایی قىمىلىن ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، ازاماتتىق زاڭنامانى مۇقیات ۇیرەنىپ، ۇگىتتەپ، كادرلار مەن بۇقارانى سوتسیالیستىك زاڭمەن جونگە سالۋدىڭ ادال قۇرەتتەۋشىسى، سانالى بویسۇنۋشىسى، باتىل قورعاۋشىسى بولۋعا جەتەلەدی. اۆتونومیالی رایوندىق حالىق قۇرىلتایی تۇراقتی كومیتەتی ۇیعارىم جاساپ مىندەتكە تاعایىندالعان ەملەكەت قىزمەتكەرلەرىن نەگىزگی زاڭ الدىندا سەرت بەرۋگە زاڭ بوینشا ۇیىمداستىرىپ، ەملەكەت قىزمەتكەرلەرىن نەگىزگی زاڭعا ادال بولۋعا، نەگىزگی زاڭدی قورعاۋعا، زاڭدا بەلگىلەنگەن قىزمەت مىندەتىن وتەۋگە شابىتتاندىردی.

ەكىنشی، ورنىقتىلىق قىزمەتىن باقلاۋ تەبىندی، ئونىمدی بولدی. سوتسیالیستىك زاڭمەن جونگە سالۋ تۇىن بیىك ۇستاپ، زاڭمەن جونگە سالۋ رۇحىن ساۋلەلەندىرىپ، زاڭمەن جونگە سالۋ وي جەلىسی مەن زاڭمەن جونگە سالۋ ئتاسىلی ارقىلی حاۋىپ ـ قاتەردەن ساقتانۋدی، قىلمىسقا سوققى بەرۋدی، ماسەلەنی ئبىر جاقتی ەتۋدی، قایشىلىقتی شەشۋدی ىلگەرىلەتىپ، قوعام ورنىقتىلىعىنىڭ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەدی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ الەۋمەتتىك حاۋىپسىزدىك ساۋلەلەندىرىپ، نەگىزگی زاڭنىڭ قورعاپ، نەگىزگی زاڭ رۇحىن ساقتاۋدا، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋدی ۇلاستىرۋ ەرەجەسىنە، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ ینفورماتسیا تەكشەسىن ایماقتارعا، وبلىستارعا، قالالارعا، اۋدان ـ قالالارعا، رایوندارعا دەیىن كەڭەیتۋدی ىلگەرىلەتىپ، ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ قىزمەتى قابىلەتی مەن ورەسىن جوعارىلاتتی. تۇراقتی كومیتەت ولشەمدی حۇجاتتاردی ەستەلىككە الىپ تەكسەرۋ قىزمەتىنىڭ تۇىىندەرىن، عىلمیلانۋىن، ىلگەرىلەتىپ، حاۋىپ ـ قاتەردەن ساقتانۋ، جویۋ جانە اپاتتارعا، شىرعالاڭدارعا توتەپ بەرۋ قابىلەتىن جوعارىلاتىپ، حالقتىڭ امانداعىن، سالاماتتىعىن، قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن اناعۇرلىم جاقسی قورعادی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ ۇلتتار ىنتىماعی، العاباسارلىعی قىزمەت ەرەجەسىنىڭ اتقارىلۋىن تەكسەرۋدی ورىستەتىپ، ۇلتتار ىنتىماعىن بەكەمدەدی، كۇشەیتتی ئارى قاتىستی زاڭ ەرەجە شعارۋ قىزمەتىنە نەگىز قالادی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ ۇشقارىلىقتی الاستاۋ ەرەجەسىنىڭ اتقارىلۋ احۋالىن ىزىنە ئتۇسىپ باقلاپ، زاڭ قارۋىن جاقسی پایدالانۋدی ىلگەرىلەتىپ، ۇشقارىلىقتی الاستاۋدی ۇزدىكسىز جەبەپ، ئدىني ۇشقارى یدەیالاردىڭ ئوسپ ـ ئوربۇىن جانە تارالۋىن، ئسىڭىپ كىرۋىن تەجەدی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ شەكارا باسقارۋ ەرەجەسىنىڭ اتقارىلۋ احۋالىن ىزىنە ئتۇسىپ باقلاپ، شەكارا رایوندی زاڭ بوینشا باسقارۋ، مەڭگەرۋدی جەبەپ، شەكارانىڭ حاۋىپسىزدىگىن قورعادی. مەملەكەت حاۋىپسىزدىگی زاڭنىڭ اتقارىلۋ احۋالىنا، شەكارانی گۇلدەندىرىپ، حالقتی اۆقاتتاندىرۋ جانە چیاۋمین ىستەرى قىزمەتی احۋالىنا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، قۇندی ۇسىنىس ـ پىكىرلەر بەرىپ، قىزمەتتەردی كۇشەیتۋدی جانە جاقسارتۋدی ىلگەرىلەتتی.

ئۇشىنشی، ەكونومیكالىق قىزمەتتەردی باقلاۋ تەبىندەدی، ئونىمدی بولدی. جاڭا داماۋ ۇستانىمىن ىشكەرىلەي دامىتىپ، ورنىقتىلىق باربىسندا ىلگەرىلەۋ قىزمەت نەگىزگی اۋەننەن جازباي، قامداۋ جاعىندداعی قۇرىلىمدىق رەفورمانى نەگىزگی جەلی ەتۋگە تاباندی بولىپ، اۆتونومیالی رایونىنىڭ جوسپار جانە مەجە ەسەپتىك اتقارىلۋ احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی، قازىنالىق باقلاۋ قىزمەتی جانە قازىنالىق باقلاۋدا تەكسەرىلىپ شىققان ماسەلەلەردی رەتتەۋ ـ وزگەرتۋ احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی تىڭدادی، قارادی، اۆتونومیالی رایونىنىڭ 2019 ـ جىلعی سوڭعی ەسەبی مەن 2020 ـ جىلعی مەجە ەسەبىنىڭ رەتتەلۋ جوباسىن تەكسەرىپ بەكتىپ، "التىنی ورنىقتىرۋ"، "التىنی قاماتماماسىز ەتۋ" مىندەتىنىڭ جان ـ جاقتی تیاناقتانۋىن ىلگەرىلەتىپ، ەكونومیكانىڭ جوعارى ساپالى داماۋىن جەبەدی. حالىق قۇرىلتایىنىڭ مەجە ەسەپتى تەكسەرۋ، باقلاۋىنىڭ ئتۇینىن شعىس مەجە ەسەبی مەن ساياساتىنا كەڭەیتۋدی ىلگەرىلەتىپ، مەجە ەسەپتى بایلانىس تورى ارقىلى باقلاۋ قىزمەتىن كۇشەیتىپ، پارتیانىڭ شەشىمدەرىنىڭ، ورنالاستىرۋلارىنىڭ مەجە ەسەپتى جاساۋ جانە مەجە ەسەپتى اتقارۋ بارىسندا دایەكتىلەنۋىن، تیاناقتانۋىن ىلگەرىلەتتی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ 2019 ـ جىلعی قازىنادان اۆىستىرىپ تولەۋ، ورنالاستىرۋ، جۇمساۋ، باسقارۋ احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی تىڭدادى، قاراپ، ۇكەمەتتىڭ "قالتاسىن" قاداعالاپ، قازىنالىق قارجىلارداىڭ ماڭزدی ورىندارعا جۇمسالۋىنا، ونىمدىلگىن ئتىپتى دە جاقسی ساۋلەلەندىرۋىنە كەپىلدىك ەتتی. ورتا، شاعىن كاسىپورىندارداى جەبەۋ زاڭنىڭ جانە اۆتونومیالی رایونىنىڭ اتقارۋ ئادىسىنىڭ اتقارىلۋىنا تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، جۇمىستى، ئوندىرىستى قالپىنا كەلتىرۋدی، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنىڭ ساپالىلانۋىن ىلگەرىلەتتی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ ئتۇینىدی نىساندار قۇرىلىس جاعدایى جوننەدەگی بایاندامانی تىڭدادى، قاراپ شعىپ، ئتۇینىدی نىساندار قۇرىلىسىمەن ئونىمدی قارجى قوسۋدی جەتەلەۋدی، ەكونومیكالىق ارتۋدی ورنىقتىرۋدی ىلگەرىلەتتی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ 2019 ـ جىلعی ەملەكەت مەنشىگىندەگی مال ـ مۇلكتی باسقارۋ احۋالی جوننەدەگی جالپىلىق بایاندامانی جانە كاسىپورىندارداعی ەملەكەت مەنشىگىندەگی مال ـ مۇلكتی (فینانستىق كاسىپورىندار قاتىلمایدی) باسقارۋ احۋالی جوننەدەگی ارناۋلی بایاندامانی تىڭدادى، قاراپ، حالقتىڭ ورتاق بایلىعىن اناعۇرلىم جاقسی باسقاردی.

ئتورتىنشی، حالىق تۇرمىسى قىزمەتىن باقلاۋ تەبىندی، ئونىمدی بولدی. داماۋدی حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدا، سول جەرگە تیىمدىلىك جاساۋدا، ىنتىماقتی كۇشەیتۋدە تیاناقتاندىرۋعا تاباندی بولىپ، جۇمىستاندىرۋ، وقۋ ـ ىعارتۋ، ەمەدۋ، قوعامدىق قاتاماماسىزداندىرۋ، بەیقۇت ئۇي قۇرىلىسى سیاقتىلاردی ئتۇیىن ەتكەن حالقتا ئتىمدی ینجەنەریالاردی بایاندی ىلگەرىلەتىپ، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمىن، باقىت سەزىمىن، حاۋىپسىزدىك سەزىمىن ۇزدىكسىز كۇشەیتتی. اۆتىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىنىڭ ساپا حاۋىپسىزدىگی زاڭنىڭ اتقارىلۋىنا ئۇرتىس 3 جىل تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، نازاردی ماسەلەلەردی رەتتەۋگە، وزگەرتۋگە شوعىرلاندىرىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ "اس ـ سۋ" حاۋىپسىزدىگىن زاڭ بوینشا قاماتماماسىزداندىردی. جۇمىستاندىرۋدی جەبەۋ زاڭنىڭ جانە اۆتونومیالی رایونىنىڭ اتقارۋ ئادىسىنىڭ اتقارىلۋىنا تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، جۇمىستاندىرۋدی ورنىقتىرۋ ساياساتىن تیاناقتاندىرۋدی، جۇمىستاندىرۋدی، شارۋاشىلىق قۇرۋدی جەبەۋدی ىلگەرىلەتىپ، ەكجەك قابىلەتی بار ئار ادامنىڭ ئبارىن ورنىقتى جۇمىستاندىرۋعا قۇلشىندی. ەكتەپ كە دەىنگی تاربیە قىزمەتىن ىزىنە ئتۇسىپ باقلاۋ، تەكسەرۋ جوننەدەگی بایاندامانی تىڭداپ، قاراپ شعىپ ئارى ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الدى، بۇل تۇراقتی كومیتەتتىڭ باقلاۋ قىزمەتی جوننەن ایماقتىق، وبلىستىق، قالالىق حالىق قۇرىلتایلارىمەن بىرلەسپە تۇڭعىش رەت تەكسەرۋ جۇرگىزۋدی، ئۇرتىس 2 جىل تۇڭعىش رەت ئبىر ارناۋلی تاقىرىپ جوننەن اقىل ـ كەڭەس الۋی، ۇكىمەتتىڭ جاۋاپتى جولداستارى ماجلىسكە قاتىناسىپ تۇڭعىش رەت جاۋاپ قايتارۋدی بولىپ، مەكتەپكە دەىنگی تاربیە ىستەرىن جالپىلاستىرۋعا جاپىاي تیىمدىلىك كورسەتۋدی، حاۋىپسىز ساپالى داماۋدی پارەندی تۇردە جەبەدی. اۆتونومیالی رایونىنىڭ ەمدەۋ قاماتماماسىزداندىرۋ قىزمەتی احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی تىڭداپ، قاراپ، ەمدەۋ قاماتماماسىزداندىرۋ ئتۇزىمى رەفورماسىن ىلگەرىلەتىپ، ئار ۇلت جۇرتشىلعىنىڭ ناۋقاس كورسەتە الۋىن، ناۋقاسىن ویداعداي كورسەتۋىن قاماتماماسىزداندىردی.

بەسىنشی، قورشاعان ورتانی قورعاۋ قىزمەتىن باقلاۋ تەبىندی، ئونىمدی بولدی. تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ــ بالعالی بایلىق ۇستانىمىنان جازباي، لاستانۋدی زاڭ قارۋدەمەن جونگە سالۋعا، ەكولوگیالىق ورتانی قورعاۋدی زاڭعا تاباندی بولىپ، "توپىراقتىڭ لاستانۋىنان زاڭ بوینشا ساقتانۋ جانە ونی جونگە سالۋ، تازا توپىراقتی قورعاۋ شایقاسىن ویداعداي جۇرگىزۋگە دەم بەرۋدی" نەگىزگی تاقىرىپ ەتكەن تیانشان قورشاعان ورتانی قورعاۋ ساپارى بوینشا زاڭ اتقارىلۋدی تەكسەرىپ، اۆتونومیالی رایونىنىڭ 2019 ـ جىلعی قورشاعان ورتا احۋالی مەن قورشاعان ورتانی قورعاۋ نىساناسىنىڭ ورىندالۋ احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی تىڭداپ، قاراپ، تۇرمىستىق قوقىستاردی تۇرگە ایرۋ جوننەدە ارناۋلی تاقىرىپتىق تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ورىستەتىپ، لاستانۋدان ساقتانۋدان جانە ونی جونگە سالۋدان قامال الۋ شایقاسىن ۇزدىكسىز، ویداعداي جۇرگىزۋدی جەبەپ، كورىكتی شینجیاڭ اسپانىنىڭ ئتىپتى دە اشىق، تاۋىنىڭ ئتىپتى دە جاسىل، سۋىنىڭ ئتىپتى دە تۇنىق بولۋىنا مۇمكىندىك جاسادی.

التىنشی، ئادىلیا قىزمەتىن باقلاۋ تەبىندی، ئونىمدی بولدی. "حالىق بۇقاراسىنىڭ ئاربىر ئادىلیالىق دەلودان ادىلدىكتی، ادىلەتتىلىكتی سەزىنۋىنە مۇمكىندىك جاساۋعا قۇلشىنۋدی" ارقاۋ ەتىپ، ئادىلیالىق باقلاۋدی كۇشەیتۋدی ئادىلیا حالىق ئۇشىن بولۋىن، ئادىلیانىڭ ئادىل بولۋىن جەبەۋدىڭ ماڭزدی شاراسى ەتتی. اۆتونومیالی رایوندىق جوعارى حالىق سوتى مەكەمەسىنىڭ ارنز ـ شاعىم قىزمەت وتەۋ ورتالىعى قۇرىلىسىن كۇشەیتۋ قىزمەت احۋالی جوننەدەگی بایاندامانی تىڭدادى، قارادى ئارى ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الۋی، بۇل تۇراقتی كومیتەتتىڭ ئادىلیا قىزمەتىن ورىستەتۋ جوننەدە تۇڭعىش رەت ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الۋی جولىپ، سوت مەكەمەسىنىڭ داۋ ـ شارلاردى شەشۋ جانە ارنز ـ شاعىمعا قىزمەت وتەۋ ورەسىن جوعارىلاتۋدىڭ ىلگەرىلەتىپ، ئادىلیادا حالىققا قولایلى بولۋدی، حالىققا پایدالى بولۋدی، حالىققا ئتىمدی بولۋدی جەبەدی. اۆتونومیالی رایوندىق حالىق پروكۇراتۋراسىنىڭ قىلمىستىق ىستەر پروكۇرورلىق قىزمەتی احۋالی جوننەدەگی بایاندامامەن تىڭداپ، قاراپ، پروكۇراتۋرانىڭ كەڭ بولۋ مەن قاتاڭ بولۋدی سایكەسترەتىن قىلمىستىق ىستەر ساياساتىن دایەكتىلەندىرۋدی ىلگەرىلەتىپ، ئتۇرلی قىلمىستىق ىستەر قىلمىسنا زاڭ بوینشا دالمە ـ ئدال سوققى بەردی. ادۋوكاتتار زاڭمەنىڭ اتقارىلۋىنا تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، ادۋوكاتتاردىڭ زاڭدىق قىزمەت وتەۋ ىستەرىنىڭ اقاۋسىز داماۋىن ىلگەرىلەتتی.

جەتىنشی، باقلاۋ قىزمەتىنىڭ ونىمدىلگىن پارەندی جوعارىلاتتی. حالىق قۇرىلتایىنىڭ باقلاۋ رولىن شنایی ساۋلەلەندىرىپ، حالىق قۇرىلتایىنىڭ باقلاۋ ەرەكشەلىگىن ایگىلەپ، حالىق قۇرىلتایىنىڭ ئدال، شنایی باقلاۋدىڭ ىلگەرىلەتىپ، ئتۇزىمدی تەگەۋرىندی ەتتی، زاڭدی قاتايىتتی، ئتار ـ تىپتی بولاتتاي بەرىكتەدی. زاڭنىڭ اتقارىلۋىن تەكسەرۋدە زاڭدی ۇگىتتەۋگە، جالپىلاستىرۋعا ئمان بەرىپ، زاڭدارعا، زاڭ ەرەجەلەرگە تىعىز ساباقتاستىرا وتىرىپ ماسەلەلەردی تاۋىپ، سونىمەن بىرگە مىندەتتەپ تەكسەرۋ ارقىلى جوعارى ـ توەمەننىڭ بەقپالداستىعىن كۇشەیتىپ، زاڭنىڭ اتقارىلۋىن تەكسەرۋدە "زاڭدىق شارلاۋدىڭ" وتكىر سەمسەرلىك رولىن ساۋلەلەندىردی. ارناۋلی بایاندامالاردی قاراۋ ساپاسىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، سىڭىرگەن ەڭبەگىن ایتپاي، فورماشىلدىققا بوي ۇرماي، قولداپ ـ قۇاتتاۋدی باقلاۋدىڭ شىنە ئسىڭىرىپ، ئارى ماسەلەلەر مەن ولقىلىقتاردی ئداپ باسپ كورسەتىپ، ئارى شىندىقتی ئىس جۇزىنەن نزدەي وتىرىپ توتەپ بەرۋ شاراسىن العا قویىپ، ماسەلەلەردی شەشۋدىڭ، قىزمەتتی جاقسارتۋدىڭ بىرىككەن كۇشىن قالىپتاستىردی. ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الۋدا تاقىرىپتی دالمە ـ ئدال تاڭداپ، ادىستە جاڭالىق اشىپ، جۇمىستىڭ ناقتی ونىمدىلگىنە تالپىنىپ، ئبىر جىلدا 2 رەت اقىل ـ كەڭەس الۋدان 3 رەت اقىل ـ كەڭەس الۋعا، پىكىر الناتىن ماسەلەلەردی الدىن الا حابارلاندىرۋدان پىكىر الناتىن ماسەلەلەردی الدىن الا حابارلاندىرماۋعا ویىسپ، ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الۋ ئتىپتى دە تەبىندی بولدی، قاتىستی جاقتار ماسەلەنی رەتتەۋگە، وزگەرتۋگە ئتىپتى دە ئمان بەردی. ارناۋلی بایاندامانى مەن ارناۋلی تاقىرىپتىق اقىل ـ كەڭەس الۋعا ریزا بولۋ دەڭگەیىن تۇڭعىش رەت تەكسەرىپ باعالاپ، ۇاكلەدەردىڭ ئسوزىنىڭ ناتیجەسی، پىكىرىنىڭ ئونىمى بولۋىنا كەپىلدىك ەتتی. باقلاۋ قىزمەتىندە بایقالعان كورنەكتی ماسەلەلەر جونەن تۇڭعىش رەت جەرگىلىكتی حالىق قۇرىلتایلارىن ۇزدىكسىز باقلاۋعا، نزىنە ئتۇسپ باقلاۋعا اماناتتاپ ئارى اۆتونومیالی رایوندىق حالىق قۇرىلتایی تۇراقتی كومیتەتىنە مالىمدەپ، ماسەلەلەردىڭ ئونىمدی شەشىلۋىنە تۇرتكی بولدی.

ئتورتىنشی، باس نسانانی بۇلجىتپاي مەقتی یگەرىپ، ۇاكلەدەر قىزمەتىنىڭ ومىرشەڭدىگی مەن ونىمدىلگىن اناعۇرلىم كۇشەیتتی

تۇراقتی كومیتەت حالىق قۇرىلتایی دەگەننىڭ الدىنداعی "حالىق" ئسوزىن باستان ـ ایاق ەستە بەرىك ساقتاپ، ۇاكلەدەرگە قۇرمەت ەتۋدەن، ۇاكلەدەرگە سۇیەنۋدەن، ۇاكلەدەرگە قىزمەت وتەۋدەن جازباي، ۇاكلەدەر قىزمەتتەن نەگىز جانە شىكى ئمان ەتى